

De Landbouweesten te Tholen

Na de heer Vorsterman van Oyen – die over de Zeeuwsche Paardenfokkerij had gesproken, bekwam de heer **C. Zwagerman**, zuivelconsulent der Maatschappij, het woord, om te spreken over; „*Veehouderij in verband tot melk- en zuivelproductie in Zeeland.*”

Hij zei het volgende:

Mijnheer de Voorzitter !

Mijne Heren!

In de laatste jaren zien we steeds meer en meer in het landbouwbedrijf het streven, de geldelijke opbrengsten daarvan te verhogen, en dit wel voornamelijk door verbetering van kwaliteit en kwantiteit der producten. In de akkerbouwstreken is het voornamelijk de veredeling der vruchten, die naast nauwkeurig in overeenstemming met de eisen van de grond en het te verbouwen gewas, toegediende bemestingen, het bedrijf winstgevender maken.

In veehouderijstreken openbaart zich krachtig het streven, door doelmatige keuze en voeding der fokdieren, te komen tot een veestapel, die veel en zo voordelig mogelijk produceert, hetzij zuivel, hetzij vlees, hetzij beide richtingen in de gewenste verhouding gecombineerd. Een verblijvend verschijnsel bij straks genoemd streven is, dat daarbij meer en meer praktijk en theorie elkaar de hand rijken, dat het initiatief van de landbouwers toeneemt en dat het „*helpt U zelf, door elkaar te helpen*”, ook bij hen meer doordringt.

Mijne Heren! ik nam op mij heden te spreken over „*Veehouderij in verband tot melk- en zuivelproductie in Zeeland*”. Het zal u duidelijk zijn, dat ik dit onderwerp voor de Zeeuwsche toestanden wens te beschouwen, in verband met het overal in den lande geopenbaard streven de veestapel te veredelen en de productie daarvan te verhogen.

Gerekend de tegenwoordige omstandigheden, waaronder de veehouderij speciaal melkveehouderij in Zeeland verkeert, zijn velen ten opzichte van deze tak van het landbouwbedrijf pessimistisch gestemd. Het feit dat op de meeste bedrijven de veehouderij min of meer bijzaak is, dat in vele delen van Zeeland moeilijk melkpersoneel is te verkrijgen, gevoegd bij het feit, dat de opbrengsten over het algemeen nog te weinig bekend zijn, dit laatste gedeeltelijk ook doordien de opbrengsten uit het melkbedrijf veelal tot de speciaal voor de huishouding bestemde inkomsten behoren, dragen daartoe het hunne bij.

Toch geloof ik dat de \pm 27.000 melk- en kalfkoeien in Zeeland volgens officiële gegevens ongeveer voorkomende, en de opbrengsten daarvan een meer optimistische beschouwing zeker meer dan waard zijn, ook in aanmerking genomen de tegenwoordige goede vee- en zuivelprijzen. En te meer zijn ze dat ten volle waard na door de onderzoekingen van de laatste jaren bekend geworden enorme opbrengst-verschillen ook bij dieren die onder gelijke omstandigheden verkeren.

Die systematisch onder verschillende omstandigheden en op verschillende bedrijven uitgevoerde onderzoekingen hebben duidelijk bewezen, dat, gerekend het geldelijk voor- of nadeel, hetwelk de verschillende koeien van een bedrijf, na aftrek der noodzakelijke uitgaven voor voedingen onderhoud afwerpen, de koeien van elk bedrijf in verschillende klassen kunnen worden ingedeeld. En bijna steeds worden er dieren gevonden, waarop men geld moet toelagen, dieren die de gemiddelde opbrengst van de melkerij sterk drukken, waartegenover ook

weer dieren staan, die in de hoogste klassen van het geldelijk voordeel zouden moeten worden onder gebracht.

Deze grote verschillen bij dieren, die onder dezelfde omstandigheden verkeren, zijn gebleken het gevolg te zijn:

- 1) Van het feit dat de melkproductie per melkjaar van verschillende dieren zeer sterk uiteenloopt.
- 2) Van de omstandigheid dat het zuivelgehalte van de melk van verschillende dieren ten zeerste verschilt.
- 3) Van een zeer verschillend benuttingsvermogen van het voeder, m.a.w. de voederkosten voor het verkrijgen van 1 KG. boter, zijn bij verschillende koeien zeer uiteenlopend.

Het is verder gebleken, dat de aanleg tot het geven van veel melk, van gehaltrijke melk en van 't voordelig omzetten van het voedsel constant is en dat deze eigenschappen zowel van vaders- als van moeders-zijde op de afstammelingen overgaan,

Het is volkomen waar, dat goede oordeelkundige voeding onmisbaar is, zal veel melk geproduceerd kunnen worden, maar zonder de aanleg daartoe zal ons de beste voeding niet brengen tot hoge melkproducties. Als het er bij een koe „inzit” om veel melk te geven, dan eerst zien wij een rijke voeding beloofd. En werkelijk zijn die verschillen in melkproductie niet gering. Ze kunnen zeer wel bij even oude dieren, bijv. van het 4e of 5e kalf, die gelijk gekalfd hebben en wat de voeding betreft onder dezelfde omstandigheden verkeren, per melkjaar wisselen van 2500 tot 6000 KG.

Wat betreft het geven van vetrijke melk, dus melk waaruit veel boter gemaakt kan worden, is eveneens gebleken, dat voeding en leeftijd van de dieren een ondergeschikte rol spelen, weer is het de aanleg, die hier beslist. Abnormale, zeer waterrijke en melkdrijvende voeding kunnen zeker het vetgehalte verlagen, overmatig toedienen van krachtvoer, waarbij dikwijls de hoeveelheid melk afneemt, kan het vetgehalte iets verhogen, maar nooit zal men van een koe, die krachtens de aanleg dunne melk geeft, er een maken met zelfs maar een middelmatig vetgehalte.

Het zuivelgehalte wordt niet bepaald door het land, niet door de voeding, niet door de leeftijd der dieren, het is hier de aanleg, die domineert, iets wat o.a. ook zeer duidelijk daaruit blijkt, dat het gemiddelde jaarlijkse vetgehalte in de melk van een koe vrijwel constant is, onverschillig hoeveel jaren zo'n dier gemolken wordt. Bij even oude, onder gelijke omstandigheden verkerende dieren, kan het gemiddelde vetgehalte over een melkjaar uiteen lopen van 2.25 tot 4.25% of, in nog duidelijker cijfers, uit 100 K.G. melk van de eerste koe kan, met behulp van een goede centrifuge, 2.4 K.G. boter gemaakt worden, uit 100 K.G. melk van de tweede koe daarentegen 4.6 K.G.

Uitgemaakt is ten slotte ook, dat gemiddeld die koeien, die per melkjaar het meeste zuivel produceren, dit over het algemeen ook het goedkoopst doen en dus ook de kosten per K.G. voortgebrachte boter gemiddeld de minste zijn.

Mijne Heren! De conclusie, uit voorgaande beschouwingen te trekken, is dat zeer zeker ook de \pm 27.000 melkkoeien, die in Zeeland voorkomen, evenals overal elders ten opzichte van de geldelijke voordelen, die zo de landbouwers afwerpen, in klassen kunnen worden verdeeld. En er zullen er zeker ook zeer velen zijn, waarop toegelegd wordt of waarvan het geldelijk

voordeel slechts gering is. En deze dieren zijn het die mede oorzaak zijn van een geringe waardering van de melkerij.

Het streven tot verbetering van het melkvee moet o.a. ten doel hebben de aanleg tot het produceren van veel melk, van vette melk en van goedkoop produceren, te doen toenemen. De middelen, hiertoe aan te wenden, moeten gebaseerd zijn op de erfelijkheid van straks genoemden aanleg. Zowel van vaders- als van moederszijde.

Dergelijke middelen zullen in Zeeland slechts dan succes hebben, wanneer ze zich aanpassen aan de fokrichting en bedrijfstoestanden, in deze Provincie en wanneer de veehouders-fokkers willen medewerken.

In veerrijke Provincies doet het verenigingsleven in dezen veel. Controle-verenigingen scheppen gemakkelijke gelegenheden tot bepaling van melk en zuivelproductie; fokverenigingen zorgen voor nauwkeurige en betrouwbare gegevens omtrent de afstamming, stierenverenigingen zorgen voor het beste aannemelijke materiaal van goede bouw en afstamming! Men hoeft daar op vele plaatsen gevoeld, dat men de nadelen, die het kleine veefokkersbedrijf meebrengt, moet trachten te ondervangen door zich te verenigen.

Gegevens omtrent de productie moeten zo gemakkelijk en goedkoop mogelijk verschaft worden; de gegevens omtrent de afstamming moeten betrouwbaar zijn; van een goeden stier moeten velen profiteren, en dat alles kan alleen wanneer vele kleinen zich verenigen tot één grote. En vooral in Zeeland, waar het aantal stuks fokvee (want daar gaat het toch eigenlijk om) nog al kleiner is, is samenwerking een der eerste voorwaarden om tot verbetering te komen.

Ik wil er b.v. op wijzen dat, volgens de officiële gegevens, in Zeeland gemiddeld op 20 koeien 1 springstier voorkomt en ik vraag mij af hoe de toestand in de paardenfokkerij zou zijn indien er een dergelijke verhouding tussen hengsten en merriën heerste. Deze vergelijking gaat in vele opzichten natuurlijk niet op, maar wat betreft de vergelijking der resultaten uit een fokkersoogpnt, zeker gedeeltelijk wel. Het bevorderen van het houden van een minder aantal maar beter stieren van bekende afstamming, het bevorderen van het onderzoek naar melk- en zuivelproductie, het nagaan van de afstamming van de beste dieren, zal zeker wanneer dat in vereniging geschiedt, veel kunnen bijdragen tot verbetering van de geldelijke resultaten van het veehoudersbedrijf en zal zeker ook in Zeeland de waardering voor dit onderdeel van het landbouwbedrijf doen toenemen.

Mijn inleiding moest kort zijn en kan in verband daarmee niet op volledigheid aanspraak maken. Hoe men het best met kans van slagen de veestapel in bepaalde streken verbetert, hangt ten nauwste samen met verschillende plaatselijke omstandigheden en moet m.i. in onderdelen voor elk speciaal geval uitgemaakt worden. Zeer veel zal moeten worden gedaan door het initiatief van de landbouwers, waarbij zeer zeker steun van de Zeeuwsche Landb. Mij. en de Prov. commissie tot verbetering van het rundvee veel zullen helpen. Het nieuwe Reglement aangaande de ondersteuning van de veefokkerij van Rijkswegen heeft bepalingen in deze geest ten opzichte van de verdeling der beschikbare gelden opgenomen.

De Prov. commissie tot ondersteuning van de veefokkerij in Zeeland heeft in het Reglement dusdanige bepalingen overgenomen en voorwaarden ontworpen voor het toekennen van bijdragen aan verenigingen, die gemeenschappelijk het vee trachten te verbeteren. In deze voorwaarden is getracht zich aan de Zeeuwsche toestanden zoveel mogelijk aan te sluiten. Ik ben er ook van overtuigd, dat de Z. L. Mij., die zoveel nuttige landbouwbelangen dient, ook der-

gelijk streven gaarne zal steunen door voorlichting van haar ambtenaren en geldelijke steun waar deze zaak ernstig ter hand genomen wordt.

De spil, waar alles om draait, wordt in deze echter gevormd door de landbouwers veefokkers. Ik heb in het begin van mijn inleiding o.a. de verhoging van de opbrengsten uit het akkerbouwbedrijf genoemd; ik zou eraan hebben kunnen toevoegen, dat de Zeeuwsche landbouwers in deze aan vele hunner collega's in andere Provincies ten voorbeeld kunnen worden gesteld. Ik hoop, dat we dit ook nog eens van de veefokkerij in deze Provincie zullen kunnen zeggen.